

El debat europeu sobre el Dret contractual i els mercats jurídics

---

El passat 1 de juliol, la Comissió Europea va llançar un Llibre verd sobre diferents opcions de política jurídica per a avançar cap a un Dret contractual europeu per a empreses i consumidors. L'objecte immediat de la consulta pública¹ oberta per la Comissió és el destí de la versió revisada, retallada i estilitzada del *Draft Common Frame of Reference* que està preparant el Grup d'Experts europeu que va designar la Comissió l'abril d'aquest mateix any. El Llibre verd planteja, amb nivells d'intensitat i serietat diferents, set² possibles opcions per al producte final que presenti el Grup d'Experts.

Algunes de les opcions es presenten més aviat a efectes retòrics o d'autojustificació, ja que en l'actualitat no semblen constituir alternatives desitjables –o viables– per a la Comissió. Unes, per poc agosarades, com la simple publicació del treball del Grup d'Experts, o la seva utilització com a “caixa d'eines”, com a font de referència i inspiració per al futur legislador comunitari de Dret privat i, en el seu cas, si així ho desitgen, també per als legisladors dels Estats Membres. En realitat, per a aquest viatge bastava i sobrava amb el *Draft Common Frame of Reference*. D'altra banda, cap d'aquestes estacions de destí podria amagar que aquests resultats suposarien un dur revés per a les aspiracions de la pròpia Comissió Europea i una reprimenda sonora al seu paper en el procés d'uropeïtzació del Dret privat. D'altres, per atrevides i sense base constitucional en les competències de la Unió en el Tractat de la Unió Europea. Així, és inimaginable, avui i també en un futur, fins i tot llunyà, un Codi civil europeu patrimonial imposat per la Unió sobre els Estats Membres, als quals es privaria de la seva capacitat normativa en aquesta matèria. És gairebé tant quimèrica la idea d'un Reglament europeu que desplaçés totalment els Drets de contractes de les diferents nacions europees.

En fi, després de descartar ens queda un conjunt escàs d'alternatives amb possibilitats de traduir-se en fets. Unes, més modestes, com la simple Recomanació de la Comissió als Estats per a què permetin als seus contractants optar pel text europeu com a règim substantiu per als seus contractes. D'altres, més ambiciosos, del tipus d'un Reglament comunitari que introdueixi el Dret contractual europeu com a règim opcional als règims contractuals nacionals, o una Directiva que obligui als Estats a ajustar-se als nous mínims - ara bé, en quina direcció es podrien apartar els Estats dels nivells mínims d'aquesta

---

¹ Les observacions poden enviar-se a jls-communication-e5@ec.europa.eu.

² En realitat, n'hi hauria vuit, ja que una no s'explicita en el Llibre verd, tot i que és imaginable, encara que improbable a la vista de l'esforç realitzat i el capital –monetari i polític– invertit per les institucions europees en el procés. Es tractaria simplement d'enterrar l'assumpte i guardar en un calaix el text que surti del Grup d'Experts.

eventual Directiva?- europeus en les seves regles nacionals sobre Dret material dels contractes.

El Llibre verd es qüestiona també altres dimensions sobre l'eventual text, en termes del seu àmbit d'aplicació (B2B o només B2C? tots els contractes, interns i transfronterers, o només aquests últims?) i cobertura (únicament Dret general del contracte, també tipus contractuals singulars, altres matèries no contractuals del Dret privat patrimonial?), i sol·licita els criteris i punts de vista de la comunitat jurídica i econòmica -tant la professional i empresarial com l'acadèmica- així com els dels Estats Membres. Tot per a abans del 31 de gener de 2011.

En Dret privat, si més no pel que fa a allò purament acadèmic, el fenomen de la dècada ha estat l'intent de construir un Dret contractual europeu, així com la reflexió sobre el si, el com i el què d'aquest Dret. Llevat d'algunes excepcions personals lloables, Espanya, com en tants d'altres processos europeus importants dels darrers segles, s'ha mantingut, en allò substancial, al marge, com si la cosa no l'incumbís.

Aquesta actitud no ha estat exclusiva dels diferents Ministeris de Justícia que s'han succeït aquests anys, per als quals el Dret privat, i no diguem ja la seva europeïtzació, és en el millor dels casos una necessària però ingrata tasca i mai una peça central de l'entramat institucional i jurídic d'una societat a la qual s'ha de dedicar energia i talent. La comunitat dels privatistes acadèmics, quasi unànimement, també s'ha mantingut al marge i les seves contribucions -o les seves crítiques, que podrien haver estat igualment vàlides- han tingut poc ressò. Menor encara que les dels francesos i italians, que també es van automarginar en allò substancial del procés de construcció, però menys del de la reflexió i la crítica. I el mateix es pot dir dels sectors professionals (advocacia, notariat, etc.) i empresarials, muts també, en essència, en aquests anys.

No crec que hi hagi una única teoria explicativa d'aquest aïllacionisme o "aeuropeisme" jurídic. Sens dubte es correspon amb un biaix introspectiu heretat en la nostra cultura i en les nostres pautes de conducta, al que se sumen, per descomptat, les nostres seculares penúries en matèria de llengües estrangeres. Ja en el renaixement es queixaven els nostres humanistes de com d'estrany era trobar espanyols que parlessin llatí, no diguem ja d'altres idiomes. Pel jurídic, crec que se suma a tot això la nostra inconscient percepció de què els nostres mercats "exportadors" són nítida i únicament els de parla espanyola a Amèrica, i que a aquests els podem servir amb els nostres propis mitjans i, com a molt, amb les nostres tradicionals -en les darreres dècades- importacions jurídiques d'Itàlia i d'Alemanya.

Aquesta visió, em sembla, és profundament equivocada. Des del punt de vista professional del Dret, el sistema jurídic espanyol tindrà la importància i la presència que tinguin l'economia i les empreses espanyoles, i aquestes, tot i la crisi, segueixen sent rellevants. Però des de l'intel·lectual, si no entrem, i a més de manera decidida, en el paquet global del "Dret europeu", sigui privat o públic, la nostra influència, amb tots els llaços lingüístics que

vulguem, no farà sinó declinar. En un món globalitzat, som massa petits per a ser advertits. Europa, en canvi, no.

Encara hi ha temps per a dir coses fins el 31 de gener.

Fernando Gómez Pomar